

Κάτοικοι **38.000** (ο δήμος Βεροίας το 2011: 66.630)

Η Βέροια είναι η πρωτεύουσα του νομού Ημαθίας. Το χρώμα δίνουν τα οπωροφόρα δένδρα που σχηματίζουν δάση γύρω από την πόλη, αλλά και τα τρεχούμενα νερά. Σώζονται παλιά αρχοντικά και 51 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, οικοδομημένες κατά κανόνα στον τύπο της βασιλικής και συχνά αγιογραφημένες. Η περισσότερο γνωστή εκκλησία της Βεροίας είναι του Χριστού με θαυμάσιες αγιογραφίες της εποχής των Παλαιολόγων αυτοκρατόρων. Ξεχωρίζουν επίσης ο ναός του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, ο Άγιος Βλάσιος και η Παλιά Μητρόπολη. Η τελευταία είχε μετατραπεί σε τζαμί την εποχή της τουρκοκρατίας και ο μιναρές υπάρχει ως τις μέρες μας.

Στο δυτικό άκρο της πόλης κυλούν τα νερά του Τριπόταμου με τις γραφικές τοποθεσίες Καραχμέτι και Μπαρμπάντα, την παλιά εβραϊκή συνοικία με τα επιβλητικά αρχοντικά του ΙΗ΄ και ΙΘ΄ αιώνα. Στην πόλη δεσπόζει το Πασά - Κιόσκι με την εντυπωσιακή θέα. Πλούσιες πηγές υπάρχουν στο Σαραντόβρυσσο και στο Ασπρόνερο.

Στη Βέροια λειτουργούν Αρχαιολογικό και Βυζαντινό Μουσείο. Το Βυζαντινό φιλοξενείται στον αναστυλωμένο υδρόμυλο του Μάρκου που χτίστηκε στις αρχές του Κ΄ αιώνα και είναι κτίριο διατηρητέο.

Τηλέφωνα: Αστυνομία: 233.10.22.233, Τροχαία 233.10.22.422, Δήμος 233.10.23.977, 233.10.22.460, ΟΤΕ 233.10.36.110, Γραφείο Τουρισμού Δήμου 233.10.26.383, Ραδιοταξί 233.10.62.555, 233.10.62.666, 233.10.62.666, 233.10.24.343, Νοσοκομείο 233.10.22.082, 233.10.29.913.

Η ιστορία της Βεροίας

Ο Όσιρης ήταν βασιλιάς των Αιγυπτίων, που θεοποιήθηκε ως γιος του Ουρανού και της Γης, ενσάρκωση του πνεύματος του καλού. Κατά μία σχεδόν ξεχασμένη παράδοση, γιος του Όσιρη ήταν ο Μακεδόνας που ακολουθούσε τον πατέρα του στις διάφορες περιπλανήσεις του. Αποφάσισε όμως να μείνει μόνιμα σ' έναν τόπο κι ο τόπος αυτός ονομάστηκε Μακεδονία. Γιος του Μακεδόνα ήταν ο Βέρης που, κατ' άλλους, έκτισε την πόλη Βέρη της Θράκης και, κατ' άλλους, την Βέροια. Το όνομά της άρχισε να γίνεται γνωστό από τα τέλη του Ε' με αρχές Δ' π.Χ. αιώνα, αν και η περιοχή δείχνει να κατοικήθηκε συνέχεια από περίπου τα 1.000 π.Χ. κι έπειτα. Κατείχε σημαντική θέση καθώς η Κάτω Μακεδονία ήταν προσιτή από την Πάνω μόνο μέσω Βέροιας και Έδεσσας.

Στα χρόνια των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η Βέροια άρχισε να ξεχωρίζει ως η πιο σημαντική πόλη στην περιοχή. Επί Δημητρίου Β' (εγγονού του Πολιορκητή), η πόλη είχε διοικητή τον Άρπαλο. Στα 168 π.Χ., ήταν η πρώτη που παραδόθηκε στους Ρωμαίους. Έγινε κέντρο του Κοινού των Μακεδόνων, την επισκέφτηκε ο Απόστολος Παύλος τον χειμώνα του 48/49 μ.Χ. και επί Διοκλητιανού αναβαθμίστηκε στη δεύτερη μετά την Θεσσαλονίκη πρωτεύουσα της Μακεδονίας.

Στα 265 μ.Χ., βαρβαρικά φύλα Ερούλων επέδραμαν στην περιοχή αλλά αποκρούστηκαν χωρίς να προκαλέσουν ανεπανόρθωτες καταστροφές. Η μεγάλη πολιτιστική της παράδοση από τα ελληνιστικά χρόνια συνεχίστηκε και στη βυζαντινή εποχή. Έγινε έδρα επισκοπής και αναφέρεται στον βίο της Αγίας Θεοδώρας (Θ' αιώνας) ως πόλη τειχισμένη, που διοικητικά υπαγόταν στη Θεσσαλονίκη. Ο Βούλγαρος Σαμουήλ την κατέλαβε στα 989 αλλά δεν μπόρεσε να την κρατήσει. Οι Νορμανδοί που προσπάθησαν να την πάρουν, έναν αιώνα αργότερα (1081), αποκρούστηκαν με επιτυχία.

Το εμπόριο έφερε στην πόλη ευμάρεια κι αυτή οδήγησε στην πολιτιστική ανάπτυξη. Στην παλαιά μητρόπολη (μεγάλη τρίκλιτη βασιλική που κτίστηκε τον ΙΒ' αιώνα) έχουν αποκαλυφθεί μεγάλες τοιχογραφημένες επιφάνειες εξαιρετης τέχνης. Αντίστοιχες υπάρχουν στην τρίκλιτη του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου.

Μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης στους Φράγκους, η Βέροια έλαχε στο βασίλειο της Θεσσαλονίκης αλλά, σε μια προέλασή του (1205), ο Ιωαννίτζης των Βουλγάρων στράφηκε προς τα εκεί και την κατέλαβε. Προσαρτήθηκαν αργότερα στην αυτοκρατορία της Νικαίας.

Επί τουρκοκρατίας (από τον ΙΕ' αιώνα), η Βέροια μετατράπηκε σε στρατιωτική βάση των Τούρκων αλλά συνέχισε να ανθεί οικονομικά. Στα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής κατοχής, ζούσαν εκεί ισάριθμοι μουσουλμάνοι και χριστιανοί, ενώ υπήρχε και σημαντική εβραϊκή κοινότητα. Στα τέλη του ΙΗ' προς ΙΘ' αιώνα, ο πληθυσμός της αριθμούσε 18 με 20.000 κατοίκους. Η πόλη ήταν ονομαστή για τα μάλλινά της νεροτριβής και κατείχε ειδικότητα στα λουτρικά από βαμβάκι ή λινάρι που ήταν περιζήτητα σε όλη την Τουρκία. Στη στροφή αυτή του αιώνα ήταν που την πήρε με τη βία ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων.

Η επαναστατική κίνηση στην περιοχή ατύχησε στα 1821, ενώ η δράση του Φιλικού Αναστάσιου Καρατάσου, από τη Δοβρά Βέροιας, συνδέεται περισσότερο με τα γεγονότα της Νάουσας.

Η Βέροια ελευθερώθηκε από την 2^η μεραρχία του ελληνικού στρατού στις 16 Οκτωβρίου του 1912, έντεκα μόλις μέρες μετά την έκρηξη του Α' Βαλκανικού πολέμου.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 29.3.2011)